

ТЯТЭЖЪМЭ ТЫЩАУХЪУМАГЪ ДУНЭЕ ЗАОМ, ДЖАЩ ПАЕ МАМЫРЭУ ТЫЩЫ!

ТЫЗЭКЪОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

1923-рэ ильэсым
гъэтхалэм
кышцегъагъу кыдэклы

№ 78 (21332)

2017-рэ ильэс

ШЭМБЭТ

ЖЪОНЫГЪУАКІЭМ и 6

кыхатыугъэхэр ыкли
нэмык къабархэр
тисайт ижъуготэщых
WWW.ADYGVOICE.RU

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

ЖЪОНЫГЪУАКІЭМ и 9-р — ТЕКІОНЫГЪЭМ и МАФ

Адыгэ Республикэм щыпсэуху
лытэныгъэ зыфэтшыхэр!

Текіоныгъэшхом имэфэк! пае тышъуфэгуш! /
Мы мэфэк! нэфыр тихэгъэгу иухъумакохэм псэемыблэ-
жыныгъэу зэрахъагъэмрэ тицыхъэм язэкъотныгъэрэ ята-
мыгъэу щыт.

Текіоныгъэм и Мафэ анахъ мэфэк! лъаплэу щыт, заом
хэлэжъагъэхэм ыкли тылым шыагъэхэм зэрахъагъэ лъы-
хъужьныгъэр ренэу тыгу илыщт. Кыткыкхъухъэрэ лъуж-
хэмкли ренэу ахэр шысэтэхыплэу шытыщтых. А зэо тхъа-
мыклагъом кышцэдэтхыгъэ Текіоныгъэм неущрэ мафэм
тицыхъэ тельэу ыпэк! тылпыкылотэнымклэ ишъуагъэ кытэклы.

Тиветеранхэр непи а!э зэтэдзагъэу шысхэп, кыткыкхъу-
хъэхэрэр яхэгъэгу фэшыпкхъанхэмклэ плуныгъэ лфышхо
зэшъуахы.

Нэбгырэ пэпчэ пшъэрыл лъаплэу и!эр текіоныгъэр
кызэрэфыдэкыгъэр зышымыгъэгъупшэныр, ветеранхэм
ренэу афэгумэклиныр ыкли хэкюдагъэхэм яш!эж ыгъэ-
лъэплэныр ары.

Адыгеим щыпсэурэ пстэуми мэфэк!шхом пае тафэгуш!о,
псауныгъэ пытэ, насып я!энэу, мамыр ошъогур ашъхъа-
гъэу, зэгурылоныгъэ ахэлъэу цы!энхэу тафэлъа!о!

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ ипшъэрылхэр
плэлъэ гъэнэфагъэк!э зыгъэцак!эу КЪУМПИЛ Мурат

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм
и Тхъаматэу Владимир НАРОЖНЫЙ

ЖЪОНЫГЪУАКІЭМ и 7-р — радиом и!офыш!эхэм я Маф, зэпхыныгъэм ильэнык!о пстэуми ашылажъэхэрэм ямэфэк!

Радиом и!офыш!эхэу, зэпхыныгъэм
ильэнык!о пстэуми ашылажъэхэу
лытэныгъэ зыфэтшыхэр!

Шъуисэнэхъат епхыгъэ мэфэк!ымклэ тышъуфэгуш!о!

Къэбар-коммуникация технологиэхэр шымылагъэхэмэ, джы-
рэ цы!аклэр зыфэдэщтгъагъэр кызыш!огъэш!ыгуай. К!эу кы-
хахыхэрэм яш!уагъэк!э зэпхыныгъэхэмклэ, къэбар зэфэ-
шъхъафхэмклэ зэхъожьынхэмклэ амалэу цы!эхэм нахъ за-
ушъомбгъу.

Телефоним, радиом, телевидением, интернетым яш!уагъэ-
клэ тицы!эныгъэ нахъ зэтэгъэпсыхъагъэу, нахъ !эрыфэгъоу
мэхъу, Адыгэ Республикэм ихъэоныгъэк!э социальнэ-эконо-
микэ программэхэм ягъэцэк!эны нахъ ш!огъэ ин хэлъэу лъэк!уатэ.

Пэрыт лфш!эныр кызифагъэфедэзэ, творческэ еклопак!э
я!оф фыря!эу, непэрэ цы!ак!эу псын!эу хэхъоныгъэ зы-
фэхъурэм кыхэхъухъэрэ хъугъэ-ш!агъэхэр игъом цы!ф
жъугъэхэм алыгъэлэсыгъэнхэм связистхэм ялахъышхо хэлъ.

Пэрыт технологиэхэр кызифажъугъэфедэхэзэ, проекты-
шохэм язэш!охын чанэу шъухэлажъэзэ, тапэкли шъуилэпэ-
!эсэныгъэ зэрэхэжъугъэхъощтым тицыхъэ пытэ тель.

Ныбджэгъу лъап!эхэр, тыгу кыдделэу зэк!эми тышъу-
фэлъа!о псауныгъэ пытэ, цы!эк!эш!у шъуилэнэу, Адыгэ
Республикэмрэ зэдытие Хэгъэгушхоу Урысые Федераци-
емрэ яфедэ зыхэлъ лфэу жъугъэцак!эрэм тапэкли гъэ-
хъэагъэк!эхэр шышъуш!ынхэу!

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ ипшъэрылхэр
плэлъэ гъэнэфагъэк!э зыгъэцак!эу КЪУМПИЛ Мурат

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм
и Тхъаматэу Владимир НАРОЖНЫЙ

Къэралыгъом имэфэк! шъхъа!

Текіоныгъэм ия 72-рэ ильэс фэгъэ-
хыгъэ мэфэк! зэхэхъэу АР-м и
Къэралыгъо филармоние тыгъуа-
сэ шык!уагъэм хэлэжъагъ Адыгэ
Республикэм и Лышъхъэ ипшъэ-
рылхэр плэлъэ гъэнэфагъэк!э зы-
гъэцэк!эрэ Къумпил Мурат.

Къэзэрэугоигъэхэм ахэтыгъэх
Урысыем иполитическэ партией
«Единэ Россием» и Апшъэрэ
Совет хэтэу, республикэм ипашэ
иупч!эжъэгъу гъэш!уагъэу Тхъа-
к!ушынэ Аслъан, АР-м и Къэра-
лыгъо Совет — Хасэм и Тхъама-
тэу Владимир Нарожнэр, Хэгъэгу
зоошхом иветеранхэр, АР-м и
Парламент идепутатхэр, минист-
рэхэм я Кабинет хэтхэр, респуб-
ликэм игъэцэк!эк!о ыкли хэбзэу-
хъумэк!о къулыкхъухэм япашэ-
хэр, общественнэ ыкли лъэпкь
организациехэм ял!ык!охэр,
ныбжык!эхэр, нэмык!хэри.

АР-м и Лышъхъэ ипшъэрылх-
эр плэлъэ гъэнэфагъэк!э зыгъэ-
цак!эрэм псалъэ кыш!ызэ, Хэ-
гъэгу зоошхом хэк!одэгъэ дзэ-
к!оп!хэм яш!эж агъэлъап!эзэ
зы такыкхъэрэ афэшыгъонхэу
къэзэрэугоигъэхэм закыфигъэ-
загъ. Нэужым мэфэк! зэхэхъэм
кышцыгуш!ызэ, Текіоныгъэм ия
72-рэ ильэсэу хагъэунэфык!ы-
рэмклэ ветеранхэм, зэо кыбым
лф шызыш!агъэхэм, республи-
кэм щыпсэухэрэм кыфэгуш!уагъ.
Жъоныгъуак!эм и 9-м тикъэра-
лыгъо щыпсэурэ цы!фхэр зэрэ-
зэрипхыхэрэр, зэрагъэлъап!эрэр,
тидзэк!оп! миллион пчъагъэмэ
л!ыхъужьныгъэу зэрахъагъэм игу-
къэк!ыжъэу, ишыхъатэу мы ма-
фэр зэрэщытыр хигъэунэфык!ыгъ.
Гукъау нахъ мыш!эми, тихэгъэгу,
нэмык! къэралыгъохэр шъхъафит
зыш!ыжъыгъэхэ, Текіоныгъэшхор
кытфидзыхыгъэ ветеранэу непэ
кытхэтэжыыр мак!э, ахэм ти-
!эпы!эгъу зэрэщык!агъэр АР-м
и Лышъхъэ ипшъэрылхэр плэлъэ

гъэнэфагъэк!э зыгъэцак!эрэм кы-
!уагъ.

— Хэгъэгу зоошхом итарихъ
тыгу илыным, ащ ишыпкыа-
гъэ кыткыкхъухъэрэ лъужхэм
алыдгъэлэсыным мэхъанэшхо и!.
УФ-м и Президентэу Владимир
Путиным кызэри!уагъэу, тите-
к!оныгъэ пыл тарихъым цы!фхэр
зэрэпхых, зэфещэх, зык!ыныгъэ
кыахэлъхъэ, — кы!уагъ Къум-
пил Мурат къэзэрэугоигъэхэм
закыфигъазэзэ. — Адыгеим
щыц нэбгырэ мин 80 фэдиз Хэ-
гъэгу зоошхом хэлэжъагъэх, ахэм
азышанэм кыагъэзэжыгъэп,
мыхэм яш!эж дгъэлъэплэныр,
шъхъащ афэтшыныр типшъэ-
рылъ. Тицыхъэм Текіоныгъэшхор
кызыдахыгъэм ыуж ильэс 72-
рэ теш!агъ, л!эуж пчъагъэхэр
къэхъугъэх, ау тидзэк!оп!хэм л!ы-
хъужьныгъэу зэрахъагъэр ныб-
жыи к!одыщтэп. Тикъэралыгъо
кык!лугъэ тарихъыр дгъэлъап!эзэ,
текіоныгъэ кытфидзыхыгъэхэм

ягъогу тытемык!эу непэрэ шыа-
к!эм игъэпсын тыдэлэжъэщт.
Лытэныгъэ зыфэтшырэ вете-
ранхэр, шъори, шъуинагъохэми
псауныгъэ пытэ арылэу шъуш-
!энэу шъуфэс!о, л!ыхъужьныгъэу
зешъухъагъэр тэ, кышъук!эхъу-
хъагъэхэм, тыгу илыщт. Рес-
публикэм щыпсэухэрэм мэфэ-
к!ыр зэрифэшыуашэу хагъэунэ-
фык!ынэу, зэгурылоныгъэ азы-
фагу ильэу псэунхэу афэс!о.

Мэфэк!ымклэ ветеранхэм кы-
фэгуш!уагъэх Адыгеим и Къэ-
ралыгъо Совет — Хасэм и Тхъа-
матэу Владимир Нарожнэмерэ
республикэм иветеранхэм я Со-
вет ипашэу Къоджэ Аслъанрэ.

Республикэм иартистхэм, твор-
ческэ купхэм кыагъэхъазырыгъэ
мэфэк! концертнымклэ зэхэхъэр
зэфаш!ыжыгъ.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.
Сурэтхэр А. Гусевым тыри-
хыгъэх.

ТЕКЛОНЫГЪЭМ ия 72-рэ ИЛЬЭС

Егъашлэм тцыгъупшэщтхэп

Хэгъэгү зэошхом тицыфхэм теклоныгъэу кышыхагъэм тарихым чыпэшхо щибутыгъ. А тхымыклэгъошхор зынэмысыгъэ унагъо щылэп лэми ухэукощтэп.

Ныбжыкълэхэу гупшысэ лэшхэр зыгу илхэу, гухэлъышхэр зыфэзыгъэуцужыщтыгъэхэм ыкӀи неущрэ мафэм клэгущыгъэхэм лашэр аштэныш, я Хэгъэгү класэ кѳау-хъумэн, пый емынэм пэуцужынынхэ фаеу хъугагъэ.

Бзылфыгъи, нэж-лужыи, сабийи хэти фэлъэкыштыр ышлэзэ теклоныгъэр кѳагъэблэгъагъ. Советскэ народым и Хэгъэгү шулэгъушхоу фырилагъэр ащ кѳеушыхаты. Ахэм апсэхэр атыгъэх рэхъатныгъэрэ мамыр щылакӀэрэ тилэным, тиуашьо

кѳэргъоным, бэгъашлэ тыхуным апае.

ГухэкӀ нахь мышлэми, непэрэ дунаир рэхъатныгъэм пэчыж, чыпӀабэмэ тхымыклэгъошхор кѳащэху. Ау тыхэгъэгү мамырныгъэу илгыр сыда зымыасэр, сыда ащ нахь лӀапӀэу щылэр?! Нэбгырэ пэпч, унагъо пэпч ар зэхилэн, ыгъэлӀлэн фае.

Ны-тыхэм, клэлэгъаджэхэм, клэлӀлүхэм сабым ицӀыкӀу-гъом кыщегъагъэу гурагъэ-лон фае тинепэрэ мамыр щылакӀэ уасэу илэр.

Я 28-рэ Мыекъопэ клэлэцӀыкӀу ыгъыплӀэу сэ сызыщылажъэрэм ащ фэгъэхыгъэ лӀофышхо щызэшлуахы. Сабийхэм ялахылхэу зэошхом хэклодагъэхэм ыкӀи хэлэжъагъэхэм ясүрэтхэр кѳахы. Ахэм кѳэбарэу апылгыр щысэу дгъэфедзэ, хулыфыгъи, бзылфыгъи, жыи, кӀи зыч-зыпчэгъоу пый мэхъаджэм псэемыблэгъэу пэуцужыи Теклоныгъэр кызырэдэхыгъэр, тинепэрэ мамыр щылакӀэ кызырэтфыхыгъэр ежхэм кызырагурылощт бзэм тегъэпсыкӀыгъэу кѳафэтэлүатэ, агурытэгало, патриотхэу, я Хэгъэгү шу альэгъоу кѳэтэджынхэм фэтӀлүх.

Сабий цыкӀлүхэм анэхэр лыдхэу, арыгушхохэзэ ялахылхэу хэклодагъэхэм якѳэбархэр кѳалүатэхэ зыхуыкӀэ, мыщ фэдэ гупшысэхэр сшъхъэ кѳехъэх: «...егъашлэм ащ фэдэ тхымыклэгъошхо хэти ерэмылэгъуж!»

Сабийхэм яцӀыкӀлүгъом кыщегъагъэу унагъо пэпч, сабий ыгъыплӀэ пэпч, еджаплӀэ пэпч непэрэ мамыр щылакӀэм уасэу илэр, арэуцтэу щытыным пае зыпсэ зытыгъэхэр тцыгъупшэхэ зэрэмыхуштыр ачагурыдгъэлон, Хэгъэгү шулэгъуныгъэ фядгъэшлын тлэ-кӀымэ, тызэрэлажъэрэри, тызэрэпсэурэри хъаулые хуштӀэп.

ЕУТЫХ Дариет.
Я 28-рэ Мыекъопэ клэлэцӀыкӀу ыгъыплӀэм иклэлӀлү.

Филармонием щыкӀошт

Я XIX-рэ лӀэшлэгъум Кавказ зау щылагъэм фэгъэхыгъэ шыгъо-шлӀжъ мафэр жьоныгуаклэм и 21-м Мыекъуапэ щыкӀошт.

лофтхъабзэм изэхэщэкӀо куп изэхэсыгъо унэщо хэхыгъэхэр щырахуыгъагъ.

Адыгэ Республикэм лӀэпкӀ лӀофхэмкӀэ, лӀэкӀыб кѳэралхэм ащыпсэурэ тилӀэпкӀэгъухэм адырӀэ зӀпхыныгъэхэмкӀэ ыкӀи кѳэбар жъугъэм иамалхэмкӀэ и Комитет ипашэу ШъхӀэлэхъо Аскэр кызырӀуагъэу, зэха-

хэм хабзэм икӀулыкӀушлэхэр, общественнэ движениехэм, еджаплӀэхэм, лӀофшӀапӀэхэм ялы-кӀохэр хэлэжъэщтых. Ильэси 100-м нахыбэрэ кӀогъэ лӀэпкӀ лӀэпсэич заом фэдэ тичыгу кышчымыхъужыным, мамыр псэукӀэм игъэпытэн, нэмыкӀ лӀофыгъохэм А. ШъхӀэлахъор кѳатегушылагъ.

ЗэхэщэкӀо купым хэтыхэу ЛымышӀэкъо Рэмэзан, СтӀашъу Яхъе, ГъукӀлӀл Асхъадэ, Агъыр-жъэнэкъо Саныет, фэщъафхэм яеплӀыкӀлэхэр кѳалүагъэх. Концерт-реквиемыр «Исламыем» кытыщт. Мыекъуапэ изыгъэпсэфылӀэ парк кышчырагъэ-жъэныш, зэхэхэм хэлажъэхэр кѳалэм иурам шъхӀалэу Краснооктябрьскэм кырыкӀоштых. Филармонием лӀофтхъабзэр щылагъэкӀотэщт.

ЕМТИЛЬ Нурбий.
Сурэтым итхэр: **зэхэщэкӀо купым хэтхэр гушылэгъу зэфэхъугъэх.**

хэр дахэу зэгъафэгъэх. Лыгъэ зезыхъэгъэ дзэкӀолӀхэм ясүрэтхэр псэ апытым фэдэх.

КѳэгъэлӀэгъоным игъэхъазырын хэлэжъагъэхэу Нагие Нелли, Бгъуашэ Аминэт, Татьяна Павлова, Хымыр Светланэ, Инна Булыгинам, ЛӀэпкӀ музей ипашэхэм мэхъэнэ ин зилӀ лӀофыгъо агъэцӀагъ. КѳэгъэлӀэгъоным цыфыбэ еплӀыштытэу тэгугъэ.

САХЫДЭКЪО Нурбий.

МэфэкӀ зэнэкъокъу

Бзэджэшлагъэ зезыхъагъэхэм пшӀэдэкӀыжъ ягъэхыгъэнымкӀэ федеральнэ кѳулыкӀум и ГъэlorышӀапӀэу Адыгэ Республикэм щылэм Теклоныгъэм ия 72-рэ ильэсэу кѳэблагъэрэм ипэгъокӀэу «Великая Победа» зыфилорэ лӀофтхъабзэр джырӀблагъэ зэхышагъ.

Ар Мыекъуапэ икӀэлэ парк дэт бассейнэ лупэм щыкӀуагъ. лӀофтхъабзэм хэлэжъагъэх кѳулыкӀум и ГъэlorышӀапӀэ ипашэ ипшӀэрылхэр зыгъэцӀкӀэрэ Александр Просвериныр, уголовнэ-гъэцӀкӀэкӀо системэм икӀулыкӀушлэхэр, дзэ-патриот клубэу «Вертикаль» зыфилорэм икурсантхэр. МэфэкӀ лӀофтхъабзэм кырагъэблэгъагъэх хъэ-кӀэ гъэшлуагъэхэу Хэгъэгү зэошхом иветеранхэр.

лӀофтхъабзэм хэхэу ныбжыкӀэхэм апае дзэ-спорт джэгукӀэу «Штурм» зыфилорэр зэхашагъ. Зэнэкъокъум Адыгэ Республикэм идзэ-патриот клубхэм ыкӀи кѳэээкӀ ныбжыкӀэхэм якомандэхэр хэлэжъагъэх. лӀофтхъабзэр едзыгъуишэу зтетеуыгъагъ: лӀофшӀэным ыкӀи зыкӀэухъумэжыгъэным зерафэхъазырхэмкӀэ (ГТО-р) зэнэкъокъугъэх, кӀочӀэ зэбэнынымкӀэ командэхэм за-

чет атыгъ ыкӀи «Универсальный солдат» зыфилорэ жетоныр зыхалхъаным ифитыныгъэ кыдэхыгъэнымкӀэ. Физическэ упражненииэхэм анэмыкӀэу зэнэкъокъу зэфэшхъафхэр щыкӀуагъэх.

Зэнэкъокъухэр зэрэрекӀокӀы-хэрэм лыплӀагъэх бзэджэ-шлагъэ зезыхъагъэхэм пшӀэдэ-кӀыжъ ягъэхыгъэнымкӀэ федеральнэ кѳулыкӀум и ГъэlorышӀапӀэу Адыгэ Республикэм щылэм ихэушхъафыкӀыгъэ от-делэу «Кондор» зыфилорэм икӀулыкӀушлэхэр.

МэфэкӀым фэгъэхыгъэ спорт зэнэкъокъум хэлэжъагъэхэр ыкӀи хъакӀэу кырагъэблэгъа-гъэхэр казармэм ишхӀапӀэу шъо-фым кышчызӀлуахыгъэм ра-гъэблэгъагъэх ыкӀи дзэкӀолӀ-хэм якашэ зыфэдэр арагъэ-уплӀэкӀлүгъ.

КИАРЭ Фатим.

«АДЫГЭ МАКЪЭМ»
иныбджэгъу лӀапӀэхэр!

ФэгъэкӀотэныгъэ зилӀэ клӀтхэгъу уахътэр кѳэблагъэ. Жьоныгуаклэм и 11-м кышчегъэ-жъагъэу и 21-м нэс фэгъэкӀотэныгъэ зилӀэ клӀтхэгъу уахътэу Урысыем и Почтэ зэхышӀэрэ клӀошт. Мы уахътэм кыкӀоцӀ мэзих клӀтхӀапӀэр кѳелыхыштыт ыкӀи мыщ фэдэ уасэхэмкӀэ тигъэзет шъукӀэтхэн шъулӀэкыштыт:

тхыамафэм 5 кыдэкӀырэ гъэзетэу B2161-рэ индекс зилӀэм сомэ 754-рэ чапыч 83-кӀэ; заом ыкӀи лӀофшӀэным яветеранхэм апае B2162-рэ индекс зилӀэм сомэ 737-рэ чапыч 62-кӀэ.

**Ныбджэгъу лӀапӀэхэр!
Кызыфэжъугъэфед мы уахътэр.
ШъукӀатх «Адыгэ макъэм»!**

Адыгэ республикэ ветеринар лабораторием илофышлэхэм лӀэшэу гухэкӀ ащыхугъ япашэу Зыхъэ Нурбий ХъатлутӀэ ыкӀом идунай зэрехъожыгъэр ыкӀи цымылӀажыым иуна-гъорэ илахылхэмрэ афэтхъаусыхэх.

Уадэгущылэ пшӀоигъу

Адыгэ Республикэм и ЛӀэпкӀ музей тыгъуасэ кышчызӀлуахыгъэ кѳэгъэлӀэгъонымр шӀэжыым, лӀуныгъэм яхылагъ.

Теклоныгъэм ия 72-рэ ильэс фэгъэхыгъэ зэхэхэм студентхэр, клэлэеджӀахэр хэлэжъагъэх.

ЛӀэпкӀ музейм шӀэныгъэмкӀэ илофышлэу Нагие Нелли Хэгъэгү

зэошхом ехыплӀэгъэ кѳэгъэлӀэгъонэу кызызлуахыгъэм клӀкӀлэу кытегушылагъ.

ДзэкӀолӀхэм ящыгъынхэм, медальхэм, орденхэм, щытху тхылхэм яхыплӀэгъэ едзыгъо-

Теклоныгъэм ия 72-рэ илъэс

СССР хэгъэгущоштыгъэу цыф лъапкыбэр хьалэлэу, зафэу зыщылажъэу, зыщыпсэу хэрэр зэбгырачын-зэрапхь-

ныр, ар зылэклагъэхьаньр ыкIи советскэ цыф жъугъэхэр гъэры шыгъэнхэ гухэлъ бзаджэр зыдалыгъэу нэмыц техаклохэр

Яцыхъэ телъыгъ

мэкъуогъум и 22-м сыхьатыр 4-м, 1941-рэ илъэсым тыхэгъа-гушхо кытебэнэгъагъэх.

Ащ фэдэ хьэкIэ-кьокIагъэу тицIыфхэм кьадызэрахьагъэм хэти нахь зэпэблагъэ ышыгъ, зэо машом зыч-зыпчэгъоу тицIыфхэр пэшукIуагъэх. «Узэ-кьотмэ, кьушхьэри бгъэкошын» алуагъ, ялорэ-яшIэрэ зэтэхъэу пый мэхъаджэм пэлууцуагъэх. IашэкIэ, шыгъынкIэ, нэмыкIкIэ мыбаигъэхэми, тицIыфхэм ялыгъэ лъэгэ дэдагъ. Зафэм гъогу егъоты хабзэти, теклоныгъэр кьызэрэдахыштым тицIыфхэм сыдигъуи яцыхъэ телъыгъ.

Илъэситф Iэпэ-цыпэм кIогъэ зэошхом хьазаб макIэп щачэ-чыгъэр. Ау зыкIи, анахь чIыплэ кьин ифагъэхэу, ядзэ сатыр-

хэр плуакIэ кьэхъугъэхэкли, агу кьырагъэхьагъэп ыкIи еджэн-джэшыгъэхэп мамырныгъэм, шхьафитныгъэм кьызэрафа-гъэзэжыштым.

Зэошхом хэлэжъагъэх (щы-фэхыгъэу кьэзымыгъэзэжы-гъэхэри ахэтых) тиадыгъ тхакло-хэри. Андырхъое Хъусен, Уджы-хъу Адылджэрий, Уджыхъу Хьалид, Тыгъужъ Дышъэки, Къадэ Хьис, Гошэкъо Сэфэр-бий, Цухъо Асфар заом хэкIо-дагъэх. Сэкъатныгъэ зилэгъэ тхаклоу Меркицкэ Рэщидэ ячы-лэ кьыдэнэгъагъ. Ау фашист-хэу кьуаджэм кьыдэхьагъэхэм Iоф афишIэным ар афеуцо-лагъэпти, янэ ыпашхъэ кьы-раукIыхьагъ.

ЗэльашIэрэ тхаклоу КIэрэщэ

Тембот ипсауныгъэ елпытыгъэу заом клонэу хъугъэп, эвакуа-циейм щылагъ.

Адыгэ тхаклохэу Жэнэ Кьы-рымызэ, Еутых Аскэр, Кэстэнэ Дмитрий, Лъэустэн Юсыф, Пэ-рэныкы Мурат, Хьэдэгъэлэ Аскэр, Шэуджэн Аюбэ, Шхьап-лъэкъо Хьисэ, Яхъулэ Сэфэр Хэгъэгъу зэошхом хэтыгъэх, фронт зэфэшхьафхэм алуы-гъэх. Ахэм апэкIэклыгъэ заом итемэ кьызылотыкIырэ произ-ведение зэфэшхьафыбэ зэо ужым атыгъ. Тиадыгъ тхакло-хэри советскэ цыфыбэм афэ-дэхэу, Теклоныгъэр зэрэяштым шлошхъуныгъэ пытэ фырялагъ, ягугъэ ащкIэ кьагъэшъыпкъагъ.

Дунэе нэфым ифабэ тэзы-гъэгъотыжыгъэ пстэумэ шхьа-щэ афэтэшIы. Титарихъ блэкIы-гъэ дгъэунэфызы, тимэфакIэ лъэбэкъу пытэхэмкIэ тыфэклон амал тэгъоты.

МАМЫРЫКЪО Нурит.

ТУРИЗМЭР

ХьакIэхэм кьуаер яклас

Адыгэ кьуаер илэшугъи, идэгъугъи тикъэ-ралыгъо ичIыплэ чыжъэхэми, IэкIыбым кьикIыхэрэми зэльашIагъэ. Зыгъэпсэфа-кIохэм ар зэрэтшIыштым ишъэфхэр Адыгеим щыпсэурэ бысымгуащэхэм арагъашIэх, кьуаер рахынэу рагъасэх.

Адыгэ Республикэм туризм-мэдрэ зыгъэпсэфыплэхэмрэкIэ и Комитет кьызэрилорэмкIэ, зыгъэпсэфакло кьэклорэ цыф-хэр зыдэкIощтхэ чIыплэхэр кьыхахынымкIэ лъапкъ шхы-ныгъохэм мэхъанэ яI. Ахэм чIыплэ дахэхэм афэшхьафэу чIыплэрыс цыфхэр зэрэпсэу-хэрэр, яшхынхэр зыфэдэхэр, анахъэу адыгэ кьуаер пылъ кьэбархэр ашIэхэ ашIоигъу.

Аужырэ лъэхъаным адыгэ кьуаер фэгъэхьыгъэ фестивал-хэр тикъушхьэхэм ащызэхэ-щэх. Ахэм кьоешI Iэпэлэсэхэр чанэу ахэлэжъэх. ГушыIэм пэе, Аскъэлае щыщ бысымгосщэ бэрэчэтэу Светэ дэжэ зыгъэ-

псэфаклохэр ашIогъэшIэгъонэу маклох. Ащ икьуае зыщырихырэ чIыплэр музей цыкIум фэдэ хъу-гъэ. Лэгъупыр, кьоеихыльэр, кьашыкъ гъуанэр хьакIэхэм альэгъух, кьое ихыгъакIэм ха-гъалэх, кьояжъэр, кьое хьа-лыжъор, кьое гъэгъугъэр ыкIи цынэр ауплэкIлх.

Адыгэ кьуаер шхын кьабз, псауныгъэмкIэ ишIуагъэ кьэкло. «Адыгэ кьуай» зыфилорэ гуш-чIэхэр кьуаеу рахырэ пэпчэ та-мыгъэу кьытырагъэуцонхэу Рос-патентым унашъо ышIыгъагъ. Армырмэ, тыдэ кьышагъэхьа-зырырэ кьуаехэм адыгэ кьуае-

кIэ яджэхэу зырагъэжъэр бэшIагъэ. Джы интеллектнальнэ фитыныгъэхэмкIэ хьыкIыным Роспатентым кьыдыригъэ... агъ. Ащ унашъоу ышIыгъэ «кIэ, кьуаер «Адыгэ кьуай» гъэ-дзэн фитхэр Адыгеим IащI цы-зышIэрэ кьоешI завод Iтфыр ары — ахэр Шэуджэн, Джэджэ, Тамбовскэ, КрасногвардIэскэ ыкIи Адыгэ (Мыекьопэ) завод-хэр арых. Адыгеим кьышIы-шыгъэ кьуаер адыгэ кьышIыгъэ (Тикор.).

Адыгэ быракъым и Мафэ фэгъэхьыгъэ зэхэхэм нэбгырэ минитIум ехъу зэфицагъ. Адыгеим инахьыжъэхэмрэ Къэралыгъо автоинспекторхэмрэ зэгъусэхэу гъогурыкIоныр щынэгъончъэным кьыфэджагъэх.

Республикэм игъогухэм шхьэкIэфэныгъэу ащызэфырялэм зыкьегъэлэтыгъэн фаеу нахьыжъ-

хэм алытагъ. ГъогурыкIоным ишашхьэхэр гъэцэкIэгъэнхэр нэбгырэ пэпчэ ипшъэрыльэу ыкIи республикэм щыпсэурэ лъапкъ зэфэшхьа-фыбэхэм яшэн-хэбзэшIухэм ащыщ хъунхэу щыт.

ТыныбжыкIэхэм альэныкьокIэ лъытэныгъэ зыфашIырэ тицIыфхэм кьыхагъэщыгъ — ма-шинэ лъапIэр зепфэн закъор арэп мэхъанэ зилэр, щынэгъончъэу узеклоныр, нэмыкIэхэми ящылэныгъэ о кьызэрэолытыгъэр зыщымы-гъэгъупшэныр.

Машом зыкьимыштэным епхыгъэ лъып-лъэн IофшIэныр зыгъэцэкIэрэ кьутамэу кьалэу Мыекьуапэ щылэм цыфхэм, организациехэм ыкIи учреждениехэм япашэхэм анаIэ тырарегъадзэ «китай фонариккIэ» заджэхэу ошъогум ратIуп-щыхьэхэрэм зэрарышхо кьафихьын зэрилэжыштым.

Урысые Федерацием и Правительствоз иунашъоу 2012-рэ илъэсым мэлъыфэгъум и 25-м кьыдэкIыгъэм ия 77-рэ пункт кьызэрэщыдэлъытагъэмкIэ, кьалэ-хэм, кьуаджэхэм (мэз шъолырыхэм метри 100-м нахь макIэу апэлудзыгъэ чIыплэхэм) машом кьы-зыпкьырыкIын ылэкIышIт пкыгъохэр ащатIупщыхэ хьуштэп.

Урысые Федерацием и Кодексэу администра-тивнэ хэбзэуконыгъэхэм афэгъэхьыгъэм зэритымкIэ, машом зыкьимыштэнымкIэ шэпхъэ гъэнэфагъэу щылэхэр зыукохэрэм административнэ пшъэдэкIыжъ арагъэхьыгъэ ашIышIт, цыфхэм сомэ 1500-м нэс, IэнатIэ зылыгъхэм — сомэ мини 6-м кьыщегъэ-жъагъэу мин 15-м нэс атышIт (Урысые Федераци-ем административнэ хэбзэуконыгъэхэмкIэ и Ко-декс ия 20.4-рэ статья ия 1-рэ Iахь). Машом зыкьимыштэнымкIэ режимыр зышагъэнэфэгъэ лъэ-хъаным ащ фэдэ хэбзэуконыгъэхэр зышIыхэрэм административнэ тазыр арагъэтышIт, цыфхэм — сомэ мини 2-м кьыщегъэжъагъэу мини 4-м нэсэу, IэнатIэхэр зылыгъхэм — сомэ мин 15-м кьыше-гъэжъагъэу мин 30-м нэсэу (Урысые Федерацием административнэ хэбзэуконыгъэхэмкIэ и Кодекс ия 20.4-рэ статья ия 2-рэ Iахь). Зигугъу кьэтшIыгъэ Кодексым ия 20.4-рэ статья ия 6-рэ Iахь кьызэ-рэшилорэмкIэ, зыгорэм илажъэкIэ машом зыкьы-штагъэу цыфым ипсауныгъэ е имыльку зэрар ра-хыгъэмэ, пшъэдэкIыжъ арагъэхьышIт. IэнатIэ зылыгъхэм — сомэ мин 40-м кьыщегъэжъагъэу мин 50-м нэс, цыфхэм — сомэ мини 4-м кьыщегъэжъагъэу мини 5-м нэс тазырэу атыральхьащт.

Р. А. КУШЪУ.

Лъыплъэн IофхэмкIэ чIыплэ подразделением икьутамэу Мыекьуапэ щылэм илофышI, хэгъэгъу кIоцI кьулыкьумкIэ капитан.

Мэкъэгъэу

Я IX-рэ Дунэе ныбжыкIэ форумэу «Алтай. Точки роста — 2017» зыфилорэр 2017-рэ илъэсым мэкъуогъум и 4-м кьыщегъэжъагъэу и 10-м нэс Алтай краимкIэ кьалэу Белокурихэ щыкIощт.

Iофтхьабзэр зытегъэпсыхьагъэр лъэныкыо зэфэшхьафхэм: бизнесым, кьэралыгъо гъэлорышIэным, общественнэ-поли-тике щылэныгъэм, творчествэм ыкIи нэмыкIэхэм зигъо пшъэ-рыльхэр зэрашагъэцакIэхэрэм сэнатушIыгъэ зыхэлъ ныб-жыкIэхэр чанэу кьыхэгъэлэжъэгъэнхэр ары. НыбжыкIэхэм яIофхэмкIэ Федеральнэ агентствэм игъо зэрилэжъугъэм тетэу ныбжыкIэхэмрэ студентхэмрэ я Дунэе фестиваль ипэгъокIэу форумыр зэхашэщт. Iофтхьабзэм ехьылIэгъэ кьэбархэр нахь игъэкIотыгъэу сайтэу www.atrsib.ru зыфилорэм ижугъотэщтых.

ТЕКЮНЫГЪЭМ ия 72-рэ ИЛЬЭС

Лакъори лъэпкъри зэрыгушхорэ бзылъфыгъ

Цыфым кырыклоштыр ынатлэ итхагъэу аломи, ар зыфэдэр ышлэу зыгори щылэп. Ау ны-тыхэу гугъэ-плэшлэу нэмык афырмалэу зильфыгъэхэр зыплухэрэм яцыхэ темылын альэклэрэп шъхадж ыгуи, ыпси зыхильхэрэ ежъ исабий зэклэми анахъ дэгъоу зэрэхуштым. Ащ пае щылэныгъэм лъэ пытэу зэрэ-хагъэуцонимклэ альэклэ къагъанэрэп. Ау о зэрэплоу гъашлэр зэклэлыкlorэп ыкли зыкли узэмыжэгъэ къэгъээплэ хыльхэм бэрэ уащызэредзэжы.

шъэрылхэр нахы-шлоу ыгъэцэклэнхэм зэрэпылым ишлуагъэклэ, лэзэплэ уча-сткэм къэклорэ сы-маджэхэм гугъэбэ-ныгъэ ин кыфыря-лэ хугъагъэ. Охъ-табэ темышлэзэ, гүлэгум хэтэу къа-оллэрэ пстэуми ишлуагъэ нахъ ари-гъэклэным пае джыри ишлэныгъэ-хэм ахигъэхон зэрэ-фаер кыгурэ-лошъ, мединститут-ым члэханэу ты-реубытэ ыкли пчы-хэрэ, лофшлэгъу ужим, тхылхэм анэмыкырэ лоф имылэу уахътэр зэ-клэуэкло. Ау игу-хэлъышлу лъылэ-

Къуаджэу Блащэпсынэ щып-сэхэрэ Хъакъунэхэм язы уна-гъо ятлонэрэ пшъэшъэжыер кызыхъухъэм, янэ-ятэхэр зы-клэхъопсыштыгъэхэр шлу нэмык ыпэ кымыклэу, насып дахэ илэу, идунай мамырэу игъашлэ зэпичынэу ары. Хъанэ цыкълур лъэрыкло-гушлэу-нэгушлоу, жъи кли дахэу зэрагурылорэм даклоу, гүклэгъушлэуи щытыгъ. Шъхъащит нахыжымэ гу лъатэ хугъагъэ кымафэр къэсмэ ща-гум хъэу дэлъыр чыилэ ымы-гъаллэ шлоигъоу зэрэфэгумэ-кыштыгъэм, зыдэджэгурэ ип-къэгъу-лэгумэ ямызакъоу, гъу-нэгъу нахыжымэ ащышхэм алэ е алакъо фыкыуагъэмэ, инэу зэрадэгүлэщтыгъэм. Ащ пае янэклэ къэшлэгъоуагъэп ипшъэ-шъэжые нахыккэ зыкылэ-тымэ, сэнэхъатэу кыыхихын ылъэкыштыр.

Уахътэ зытешлэм къэнэфагъ ныр зэрэхэмыукъуагъэр. Я 7-рэ классым ыуж Мыекълэ медтехникум Хъанэ члэхъэ. Ар дэгъу дэдэу кызыеух ужим, 1940-рэ ильэсым, Кошхъэблэ районым итыгъэ поселкэу Май-скэм медицинэм иучасткэу дэ-тыгъэм медсестрау лофшлэныр щыригъэжыагъ. Апэрэ мафэм кышчыублагъэу шлу ылъэгъурэ сэнэхъатым ыгу ритыгъэу ип-

сыгъо имыфэзэ 1941-рэ ильэ-сым игъэмафэ зэклэри кызыэ-хекъутэ — ятлонэрэ дунэе заор къежъэ. Нэмыц-фашист те-хаклохэр сыд фэдэрэ лэшэ шы-нагъокли узэндэгъэхэу, тихэ-гъэгъу зэрапхонэу, тицыфхэр гъэры ашынэу кыттебзнагъэх. Советскэ цыфхэр ащ фэдэ шлэпхаджэм езэгъынхэ амы-лэклэу зыч-зыпчэгъоу апэу-цужьых.

Хъани бэрэ емыгупшысэжъэу, апэрэхэм ащыщэу заом клош-хэм захыригъэтхагъ. 1941-рэ ильэсым, шышъхъэлум и 28-м я 3206-рэ дзэ лэзэплэу Шъа-чэ дэтым къулыкъу щихынэу ащагъ. Адыгэ пшъэшъэ ныб-жыккэм исэнэхъатэ закъоп лоф зэришлэщтыгъэр, ищыклагъэ зыхуэрэми, улагъэхэр госпи-талым къезыщэллэрэ машинэм ируль клэрытисхъэти, лагъы-мэу къаохэрэм апхырыккызэ, заор зыщыклогъэ шлоф зэхэ-тлыхъагъэхэм тидзэкълонл улагъ-хэр къаришчыжыштыгъэх, илэ-пылэгъу зищыклагъэхэу улагъэ хыльхэ зытешагъэхэр ыпллэлэу илэу зэуаплэм кырихыжы-штыгъэх. Узым ригъэзыгъэхэм ящэлэ макъэ ытхъакълумэхэм арыкыштыгъэп. Сыд фэдэ пшъэ-рыл пшъэшъэ ныбжыккэм зегъэцакли, тыдэрэ чыплэ зы-

щэли, илофшлэн езэщыгъэу е гумэхагъэ кыхэфагъэу зари-гъэлъэгъуэгъэп. Ащ фэдэ лыгъэ зыхэлэ пшъашъэр зальэгъуклэ, анахъ улагъэ хыльхэ зытель-ми имэхагъэ кыхэмышыным пылтыгъ.

«Тигоспиталь епхыгъэгъэ бзылъфыгъэхэр, зэклэ плэми ху-нэу, сэщ фэдэу ныбжыкклагъэх ыкли зэклэми бэ апэклэкыгъэр: алэхэри, алакъохэри лыргъужъ хужыгъэхэу, чэщ мычьемерэ улагъэхэм якъыдеклоклэнырэ якъарыу алыхыгъэу, ерагъэу алъэ тетыгъэх. Ау а пстэури ашлэлофыжыгъэгъэп, амал горэ илахэмэ, зэуаплэм кышауэлэгъэ тидзэкълонлхэр кызырагъэнэжы-штыгъэр ары зыпылтыштыгъэхэр», — ылоштыгъэ Хъанэ.

Нахыпэккэ зыфэдэ къэмы-хугъэ зэо жъалымышом икы-хьаплэ зэпызычыгъэ бзылъфы-гъэм ышъэчыгъэ хъазабым илы-ягъэу ышъхъэ кырихыныр иклэ-сагъэп. Ау щыгъупшэжыын ымы-лэклэры пычыгъохэм ащыш-хэр нэкумэ нэпсыр арызэу кылуатэхэу кыхэкыштыгъэ.

«1942-рэ ильэс. Тыуапсэ дэжъ. Заор зыщымыклорэ чыплэхэм ядгъэщэщт улагъэхэр

зэрыдгъэгъопхъащт вагонхэу тызажэхэрэ кызыгъэхэу тип-шъэрылхэм тафежэнэу шы-тыгъ. Ошлэ-дэмышлэу къащхэр зытэдзэгъэ нэмыц самолетхэр

ошлогум кышчылэ-гъуагъэх. Дунаир кызылэагъаджэу, чыгур агъэгъырзэу бомбэхэр кытты-рапхъанклэхэу ауб-лагъ. Вагонхэм ма-шлом закышшитагъ. Гырз макъэмрэ са-молетхэм ябыу ма-къэрэ зэхэхъажы-гъэу, шъхъащышор къагъэтэджы. Само-летхэр лубыкылы-жыгъэх кытшло-шызэ кытырагъэ-зэжышъ, ялоф шлоу падзэжы. Укыгъэ-хэр хъоуе, улагъэ-хэри нахыбэжъэу, вагонхэр машлом зэлышитагъэхэу, лу-гъо шлуцлэр тшъхъа-щытэу тыкъагъани,

гухъэ-гужъ зилэгъэ пый мэхъа-джэм исамолетхэр луклодыкы-жыгъэх».

Ежъ пшъэшъэ од цыклоу щытыгъэми, икъарыу кызыэри-хъэу, гүлэзэ, зэ лъэгъанджэклэ тлысмэ, зэ чым тегуальхъэзэ, улагъэхэр ыпхыштыгъэх. Ылъэ-гъурэм гур ыфызэу, нэпсхэр нэмэ ачлэзэу, «Мары, сшы цыкълэ, джыдэд», «Мары сы-къэсы» ылозэ, фэлъэкыштыр афишлэщтыгъэ, гущылэ фабэ-хэмклэ агу кыдищащтыгъэ. Зыкызышлэжыгъэр зэклэ ула-гъэхэр госпиталым защэхэ нэуж нылэп. Хэта зышлэрэр пшъэшъэ ныбжыккэм псэ пчъа-гъэу кыгъэнэжыгъэр зыфа-дизыр.

1945-рэ ильэсым улагъэхэр зэуаплэм кылузыштыхэрэ гос-питальхэр зызэхэагъэкыжыхэм, Ессентуки кыеклыжышъ, Кош-хъаблэ дэт дзэ частым ула-гъэхэм ащлэзэнэу Хъанэ илоф щыпедзэжы. Ащ ыуж бэ те-мышлэу ильэс пчъагъэрэ зэ-жэгъэхэ къэбар гушлуагъор къэсыгъ — Советскэ дзэ-клонлхэм теклоныгъэр кыда-хыгъ. Хэгъэгъу зэошхом иор-денэу я II-рэ шъуашэ зилэр,

Жуковым имедаль ыбгъэ кыы-хэлъыдыккхэу Хъанэ ичылэ гупсэу Блащэпсынэ къегъээ-жышъ, лэзэплэм лоф щылэнуэу регъажъэ.

Заом иильэс кыинхэм къа-щиштэгъэ шэнэу сыд фэдэрэ лофкли цыфым уделэныр егъа-шлэми кызыхэнэгъэ пшъашъэм гупсэфыгъо илагъэп. Зы унагъо чылэм дэсыгъэпштын ишлуагъэ римыгъэкыгъэу. Илофшлэн гу-етыныгъэшхо фырилэу, фэ-шлыпкъэу, цыфхэр ыгъэразэхэу лоф ышлагъ. Хъалэлэу, чэщи мафи имылэу аделэзэ игъашлэ кыхыгъ. Пенсием зэкло ужми иунэ итлысхъажъэу исыгъэп, ильэс пчъагъэрэ цыфмэ ишлуагъэ аригъэкыгъ.

Шлу ылъэгъуштыгъэ ихэгъэгъу зышъхъамысыжъэу кызыуухъу-магъэм шлоу ышлагъэр зэоуж ильэсыбэу кызыэкклэпыккыла-гъэхэми къэралыгъом щыгъуп-шэу зыкли кыхэкыгъэп. Ащ ишыхъат юбилейнэ медаль 13 кызыэрэфагъэшъошагъэр, ме-дальхэу «За отвагу», «За победу над Германией в Ве-ликой Отечественной войне 1941 — 1945гг» зыфилохэрэр кыратыгъэх. Ылэклэ кымы-ганэу лоф зэришлагъэм пае медалэу «лофшлэным иветеран» зыфилохэрэмклэ хагъэунэфыкыгъ, шлухъафтынхэмрэ чытхъу тхылхэмрэккэ бэрэ агъашло-штыгъэ. Лофхъэбзэ зэмылэ-ужыгъоу чылэми, районми ащы-зэхэщэщтыгъэхэм хъэклэ гъэ-шлуагъэу бэрэ рагъэблагъэ-штыгъэ.

Ишъхэгъусэу Адэлджэрылэ ежыррэ клалэ зэдаплугъ. Яп-хъорэлъф цыклоу Зарэ янэжърэ янэрэ ягъогу рыккыуагъ, Пшы-зэ къэралыгъо медицинэ ин-ститутыр кыуухыгъэу врачэу лоф ешлэ.

Теклоныгъэм ия 72-рэ ильэс пэгъоклынуэу Хъанэ инасып кыхыгъэп — мэээ зауэлэклэ узэкклэбэжымэ, идунай ыхъо-жыгъ. Ау шлу фэшъхъаф зы-мышлэзэ псэугъэ цыфышлоу, тинэнэжъэу, зыфэбагъэ ты-щызымыгъэклагъэр егъашлэ тшы-гъупшэщтэп.

КЮМЭЩ Фатим.

НЭХЭЕ Руслъан

Мыжъосын

Июлым ипшыкълум, 1943-рэ ильэ-сым станциеу Прохоровкэр шъхъа-фит ашлэжысэ, фэхыгъэ дзаклохэм афэсэтхы.

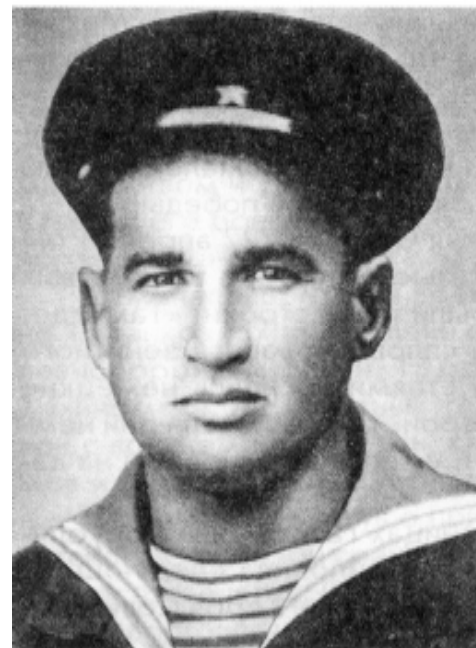
Ныор ыккы, ыккы дэжъ къэккыуагъ,
Мыжъосыным къэгъагъ тырилхъагъ.
Лъэхэсыгъ, мафэр дигъэккыуагъ,
Лъфыгъэр лэшуба, ыгуи зэхэхъагъ.

Зэхилэнэу ыпкышъолы фабэ
Мыжъо чыилэм ылэ кырегъачъэ.
Бгъапэм тауштыгъу члэфэшъун игуапэ!
Ыккы ыпашъхъэ шъэфэу щэлупчъапчъэ...

Прохоровкэм щыклогъэ бэлахыым
Хилхъагъ ыккы игъэшлэ псэ тлэккы.
Танкэ минрэ шъитлурэ зызэрэшхым
Зыфигъэккыдыгъэр янэ заккы.

Сфэлъэкыгъот ккы, тян, сыпфэхъунэу
Кынуэу птелъыр зэккэ птесхыжынуэу!

ТЕКЮНЫГЪЭМ ия 72-рэ ИЛЪЭС

Лэшлэгъухэм
ахэмыкӀокӀэшт
лӀыхъужъныгъ

Хьашхурелум фэдэхэу щэ лъэпкъхэу «термит-нэ» ыкӀи «дымовой» зыфалохэрэр агъэфедэгъэх. Ахэм къапыкӀыгъэ лугъо жьы шӀоим гур къыгъэжаощыгъ, кӀоцӀым илӀыр зэкӀэ къырифыжьэщтыгъ, ау тидзэкӀолӀхэм мэфитӀум пьидзэм ыкӀыб зэошхор псэемыблэжъэу шахьыгъ. А уахтэм атакэ 18 зэкӀафагъ ыкӀи пый нэбгырэ 700 фэдиз агъэ-кӀодыгъ. Мы зэо анахь мэхъаджэм ШӀуцӀэ Абу-бэчыр, адрэ морякхэу, зым зыр егъэкъугъэу заощтыгъэхэм афэдэу, лӀыхъужъныгъэ ин къыгъэлъэгъуагъ. Гъэтхалэм и 27-м ыкӀэм ком-

Хэгъэгъу зэошхом нэбгырэ миллион 26-м аль псыхъоу щычъагъ — жьы, кӀи, кӀэлэцӀыкӀуи, дзэпаци, дзэкӀолӀи, лӀыхъужъи заор ашъхьасыгъэп, зынэсырэр ылыпкӀыгъ, зылуцӀэрэр щэ шӀуцӀэм къелыгъэп.

Лъэпкъ макӀэу, ау гушхоу, лӀыбланэу, къыныгъуабэм къалыжьыгъэ адыгэхэр зэошхом хэлэжъагъэх, апсэ ашӀолофыгъэп, лӀыгъэр анапэу, якъэрарэу зэо илъэс фыртынэхэр къызэпачыгъэх; къэзымыгъэзэжыгъэр бэдэд, ау ТекӀоныгъэр къагъэблэгъагъ ыкӀи къыдахыгъ, мамырныгъэр тагъэгъотыжыгъ.

Хэти ащыгъупшагъэп, сьиди ащыгъупшагъэп.

Адыгэ лъэпкъым щыщ нэбгыри 7-мэ «Советскэ Союзым и ЛӀыхъужъ» зыфилорэ цӀэ лӀапӀэр Родинэм къафигъэшъошагъ, ар лъэпкъ цыкӀумкӀэ пчӀэгъэшху. Адыгеим икӀыгъэ

хыжьыгъэнымкӀэ ыкӀи нэмыцхэм ягъухэлъ бзаджэ зэпыбзыгъэнымкӀэ зышъхьасыжыгъэхэп. Гъэтхалэм и 26-м 1944-рэ илъэсым къалэр аштэнышъ, советскэ цыфхэр Германием рашынхэр къадагъэхъугъэп.

Мэшлошхоу зызыштэгъэ заом дзэкӀолӀ 55-р лӀыгъэ зэрэхъэу цыфэхыгъ, нэбгырэ 12-р уӀэгъэ хыльэхэу ыкӀи зэхэстыхьагъэхэу, ау апсэ пытэу къэнагъ.

ХышӀуцӀэ морякхэм ялӀыгъэ хэгъэгум осэшоу къафишӀыгъ, «Советскэ Союзым и ЛӀыхъужъ» зыфилорэ цӀэ лӀапӀэр къафигъэшъошагъ. ЛӀыхъужъ десантникхэу зыпсэ зытыгъэ-

Бердянскэ ялэгъо-чыгъохэм ащыкӀуагъэхэм ахэлэжъагъ. Анахъэу адыгэ кӀалэм илӀыгъэ ин къызыщылъэгъуагъэр Керчь хытӀуалэмкӀэ Къырым щыпсэурэ цыфхэр къыӀуащыхэ зэхъур ары. Мыщ дэжыым ШӀуцӀэр хыльэхэу къыщаулагъ, госпиталым чӀэлъыгъ, зэхъужым, фронтым лухъажыгъ. КӀэлэ нэщх-гушхыр сыдигъуи хэти лэпылэгъу фэхъуным фэхъазырыгъ, зыхэт матросхэм лӀытэныгъэ къыфашӀыщтыгъ.

ЗэуапӀэм лухъанхэ зыхъукӀэ пстэуми апэ зызыришӀыщтым пылӀыгъ. Советскэ дзэкӀолӀхэм Мариуполь ыуж къалэхэу Осипенкэр ыкӀи Бердянскэ шъхьафит ашӀыжьыгъагъэх. Ащ ыуж мэзиц фэдизрэ Одессэ дэжэ щыкӀошт заом зыфагъэхъазырыгъ. Анахь пшӀэрылӀ инэу батальоным хэтхэм ялагъэр къалэу Николаев пым къылэ-клахынышъ, нэмыцхэмкӀэ пытапӀэу хъугъэ Южный Буг шъхьафит шӀыжьыгъэныр арыгъэ. Я 28-рэ армием идзэпашэу, генерал-лейтенантэу А. Гречкиным иунашӀокӀэ Николаев икӀухъэуцупӀэ десантым зыщигъэпытэн фэягъ, пым ыкӀыбкӀэ кыкӀызэ, зао ришӀылэнышъ, икӀочӀэшӀу фронтым къыӀушыгъэным ар тегъэпсыхъэгъагъ. Ащ фэдэ шӀыкӀэм тидзэхэм къалэр къызӀэкӀагъэхъажыныр къыгъэлпсынкӀэщтыгъ. Ау мыщ къыныгъоу хэ-лӀыгъэр къалэу Николаев уекӀолӀэн умылӀэкӀынуэ, пымкӀэ пытэу къызэрэдзыхъэгъагъэр ары. Мы пшӀэрылӀым иэшӀохын старшэ лейтенантэу К. Олышанскэм иотряд фэгъэзэгъагъ. ЧыпӀэр аштэным нэбгырэ 57-рэ пӀэуатэкъуагъ, 55-р добровольцэ-черноморцагъэх, связистэу — 2 ыкӀи снайперэу нэбгыри 10. ДзэкӀолӀ пӀпчъ ышӀэщтыгъ мы заом псаоу къыхэкӀыжынышхо зэрэхэмытыр.

Гъэтхалэм и 26-м ичэщ чыпӀэ пцэжыышэу, илъэс 20 зыныбж А. А. Андреевыр яхэцэу, пцэжыышэу кӀошъуибылым зэрарыфэхэу селоу БогоявленскэмкӀэ кыкӀыкӀы, Николаев фаузенкӀыгъ. Гъэтхалэ чэщ жьыбгъэ чыӀэм къафыригъашӀэу, нэпкъхэу пым ылыгъхэм арешӀэкӀыхэзэ километрэ 15-р къызэпачи, сыхъати 5-кӀэ къухъэуцупӀэм къекӀоллагъэх. Джы элеваторым пӀэгъунэгъу унэхэм защагъэпытэн фэягъэ. Разведчикхэр апэ итхэу кӀоштыгъэх, ахэм ащыщыгъ ШӀуцӀэ Абу-бэ-

чыри. Бырсыр гори хэмылӀэу къэрэгъулхэр лугагъэхыи, отрядым мы чыпӀэм къыщыуцун амал ратыгъ.

Чэщым сыхъатыр такыкӀи 8-кӀэ 3-м ежъагъэу радиограммэ къатыгъ отрядыр заом зэрэфэхъазырымкӀэ. Нэфшъагъом нэмыцхэм десантникхэм гу къалбатагъ, бырсырышхо къалэтыгъ, элеваторыр зыдэщыт чыпӀэр къэдзыхъэгъэным пӀэ гузэжъогъукӀэ фронтым лугыгъэ дзэхэр къыӀуащыхы, мыщ къащажъэх. Гитлеровцэхэм десантникхэр зыфэдизхэр ашӀэщтыгъэп, ащ кыхэкӀэу атакэм нэбгырэ 400 фэдиз атакъугъ. Тидесантникхэм ахэм мэшӀолыгъэр адашӀэхыгъ. Фашистхэр къызэкӀэкӀонхэ фаеу хъугъэх, ау тӀэкӀу зызагъэпсэфым, дунэе лашэр, артиллерииер ыкӀи пехотэ батальоныр джыри заом пӀэуагъэх. Ябагъэ ыкӀи ятехникэ емылӀытыгъэу, джыри тидзэкӀолӀхэм пыр къызэкӀа-

соргэу М. Мешб, зэкӀэ отрядым иофицерхэр зэфэхыхэм купым пашэ фэхъугъэм, апсэ пэтыфэ зэоныр зэпамыгъэунэу ыкӀи псаоу гъэрэу замытынэу унашӀоу къафишӀыгъ.

Зэошхом иаужырэ сыхъатхэр кӀоштыгъэх. Къэнэгъэ нэбгырэ 11 — 12-м сьид ишыкӀэми ячӀыпӀэ къаухъумэщтыгъ. Ау такыкӀ пӀпчъ пыр нахь къатекӀуатэщтыгъ, ШӀуцӀэ Абу-бэчыр лӀыр къыпычӀэу иныбджэгъу улагъэ лӀэпылэгъу фэхъумэ шӀоигъоу къызэкӀуатэм, фашист щэ бзаджэм лӀуихыгъ.

Мафэр ыкӀэм фӀэкӀогагъ я 16-рэ армием игенерал-полковникэу Д. Цветаевымрэ я 28-рэ армием игенерал-полковникэу А. Лучинскэмрэ пым ипытапӀэ зыпхыратхым. Фашистхэм тидзэхэр къызэкӀадзэжышъугъэп — Николаев шъхьафит ашӀыжьыгъ. Морякхэм ялӀыхъужъныгъэ пым ыкӀыбкӀэ кыкӀыкӀы рашӀылэ-

ТичӀыпӀэгъоу, адыгэ кӀалэу ШӀуцӀэ Абу-бэчыр илӀыхъужъныгъэ Родинэм осэшӀу къыфишӀыгъ. ШӀуцӀэр — Советскэ Союзым и ЛӀыхъужъ.

нэбгырэ мин 42-мэ, Хэгъэгъу зэошхом имашӀо зэтелэжэгъэным ыкӀи тикъэралыгъошхо шъхьафит шӀыжьыгъэным ялахышӀу хашӀыхъагъ, япсэемыблэжыныгъэ-лӀыблэнагъэ къыщажӀэлъэгъуагъ.

Тиадыгэ лӀыхъужъ-жъогъуи 7-мэ ащыщ ШӀуцӀэ Абу-бэчыр Батырбый ыкӀор (1912 — 1944). Илъэс 32-рэ къыгъэшлагъэр, Хэгъэгум, чыгум, лъэпкъым яшъхьафитыныгъэ пӀэуатэкъуагъ.

ШӀуцӀэ Абу-бэчыр Советскэ Союзым и ЛӀыхъужъ, щылагъэмэ, къызыхъугъэр мыгъэ илъэси 105-рэ хъуштыгъэ. Абу-бэчыр зыфэдэгъэ дзэкӀолӀыр, ипсэемыблэжыныгъэ зынэсыщтыгъэр джыри зэ гъэзетеджэхэм агу къэзгъэкӀыжы сшӀоигъу.

Советскэ дзэкӀолӀхэм ялӀыхъужъныгъэ зынэсыщтыгъэм ищысэ инэу Николаевскэ десантыр Хэгъэгъу зэошхом итарихъ хэхъагъ. Хыдзэ пехотэм щыщ добровольцэ нэбгырэ 67-у ШӀуцӀэ Абу-бэчыр зыхэтыгъэхэм пийжэ жӀалымым ищэбзаджэ зыпӀэуадзэзэ, Хэгъэгум пӀэуатэкъуагъэу къалэу Николаев пым къылӀэкӀэ-

хэм ащыщыгъ ШӀуцӀэ Абу-бэчыр. Пыидзэр кӀуачӀэкӀи пчӀагъэмкӀи бӀэкӀэ нахъыбэу, нахь лъэшыгъэми, советскэ цыфхэм яхэгъэгъу шӀульэгъу ин ахэр пхырилыгъ.

ШӀуцӀэ Абу-бэчыр 1912-рэ илъэсым къуаджэу Пэнэхэс къызыхъугъ. УблӀпӀэ еджапӀэр къызеухым, икӀоджэ колхоз лӀоф щылагъ, правлением хэтыгъ ыкӀи тхьаматэм игодзагъ. Изэфагъэрэ ицӀыфыгъэрэкӀэ икӀоджэгъухэм зыкъаригъэштэн ылӀэкӀыгъ. ЫшъхьэкӀэ зыфасакъыжъэу ыкӀи фэгъэкӀотэныгъэ зыфимышӀыжъэу, лӀофымкӀэ хъупхъэу, ау цыфхэмкӀэ зафэу, шъабэу, гукӀэгъушхо хэлъыгъ. Унэгъо лужъу кыхъухъэгъагъ, пасэу шъузабэу къэнэгъэ янэ сабыиблэу ыпӀугъэх, ежъ Абу-бэчыри фэягъ унэгъошхо ышӀэнэу. Ишъхьэгъусэу, бзылӀфыгъэ лӀуш дахэу Къэнтатэрэ ежыыррэ сабыитӀу аплӀуштыгъ. Абу-бэчыр янэ ыкӀо иунэгъо дахэ лъэшэу цыгушӀу-кӀыштыгъ, ау...

Абу-бэчыр 1941-рэ илъэсым къулыкъум ащагъ, хыдзэ флотым хэфагъ, батальоным иразведчикэу десант операциябэу Керчь, Таганрог, Мариуполь,

Лъэпкъ макӀэу, ау гушхоу, лӀыбланэу, къыныгъуабэм къалыжьыгъэ адыгэхэр зэошхом хэлэжъагъэх, апсэ ашӀолофыгъэп, лӀыгъэр анапэу, якъэрарэу зэо илъэс фыртынэхэр къызэпачыгъэх; къэзымыгъэзэжыгъэр бэдэд, ау ТекӀоныгъэр къагъэблэгъагъ ыкӀи къыдахыгъ, мамырныгъэр тагъэгъотыжыгъ.

дзагъ, псэемыблэжэ моряк купым афырикухэр афызэшӀо-кӀыштыгъэп. Джыри атакэ заулэ къызэрашӀылӀэм, сьид ишыкӀэми къафыкӀоуыгъэ пый бзаджэр агъэкӀодын гухэлъ ашӀыгъ. Минометхэр, огнеметхэр, танкхэр нэмыцхэм къызфагъэфедэгъэх. ТехакӀохэм ямэшӀо пӀыр тидесантникхэр къыгъэ-пӀокӀагъэх. Анахь чыпӀэ кыным радиостанциери фыкӀуагъэ. Зэо жъотыпӀэм ШӀуцӀэ Абу-бэчыр хыльэхэу къыщаулагъ ыкӀи иакъыл цыуагъ. Къы-зэнэхъэжым, иныбджэгъубэр ыкӀи икомандирэу К. Олышанскэр зэрэфэхыхэу ылӀэгъугъ. Десантникхэм тидзэ купгорэми зэпхыныгъи дырямылӀэжъэу, къэнагъэхэр зэкӀэмкӀи нэбгыри 10-м тӀэкӀу ехъоу, морякхэм ялӀыхъужъныгъэ-псэемыблэжыныгъэ ихъатыркӀэ пым пӀэуытыгъэх. Фашистхэм сьидэу зашӀыгъэми, десантыр агъэкӀодын алӀэкӀыштыгъэп.

гъэ заом къыщынэфагъ, апсэ ашӀолофыгъэп, ячӀыгу къаухъумагъ.

Къалэу Николаев дэт кӀошкъэхалӀэм мы заом хэкӀодэгъэ десантникхэм яхъадэхэр дӀэлъых, ахэм яшӀэжэ агъэунэфэу мы чыпӀэм саугъэт къыщызӀэуахыгъ. А цӀэу тетхагъэхэм ащыщ щынэр зымышӀэрэ хы дзэкӀолӀэу, бланэу, Адыгеим щыщэу ШӀуцӀэ Абу-бэчыр Батырбый ыкӀор. Зэошхор зыщылагъэм илъэс 72-рэ тешӀэжыгъ, ау Николаевскэ десантым иморяк-лӀыхъужъхэу зыщӀыныгъэ мамырныгъэм ыкӀи къэкӀошт лӀэужхэм афэзытыгъэхэм ацӀэ ныбжьырэу лӀэ-шӀэгъухэм къахэнэщт. ТичӀыпӀэгъоу, адыгэ кӀалэу ШӀуцӀэ Абу-бэчыр илӀыхъужъныгъэ Родинэм осэшӀу къыфишӀыгъ. ШӀуцӀэр — Советскэ Союзым и ЛӀыхъужъ.

МАМЫРЫКӀО Нурит.

ТЕКЮНЫГЪЭМ ия 72-рэ ИЛЬЭС

Яшлэжь агъэлъаплэ

Инэм кълэлэ псэуплэм общественнэ организацие зэфэшхьафхэм лоф щашлэ. Ахэм ащыщых ветеранхэм я Совет, сэкъатныгъэ зилэхэм яобществэ, хьафизэхэм я Урысые обществэ ишъольыр къутамэ, черныбыльцэхэм ыкли зэо зэпэуцужь зэфэшхьафхэм ахэлэжьагъэхэм зэхашцэгъэ организациехэр.

Мэхъанэшхо зилэ лофтхьабзэхэу Инэм шызэхашцэхэрэм ветеранхэм я Совет хэтхэм ялахышлу халъхъэ, ныбжьыклэхэм яхэгъэгъу шлу альэгъуным фацэх, лэпылэгъу зыщыклагъэхэр къыхагъэщых ыкли хэбзэ къулыкъум иллыклогхэр ялэпылэгъухэу амалэу щылэмклэ агу къыдащэе.

Инэм кълэлэ псэуплэм иветеранхэм я Совет иучет ветерани 9-рэ активист 18-рэ хэтхы. Хэгъэгъу зоошхом хэлэжьа-

гъэхэм, а ильэсхэм къулыкъу зыхьыщтыгъэхэм, зэо кыбым щылэгъэ лофышлэхэм, лофшлэнымклэ ветеранхэм, нэмкыкхэми аналэ атырагъэты.

— Республикэм ыкли районым яветеранхэм я Совет къыгъэуцугъэ планым елпытыгъэу лоф тэшлэ, — ело ветеранхэм я Совет ипашцэу Валентина Субботинам. — Ветеранхэм ящылэклэ-псэуклэ нахьышлу шыгынын, социальнэу ахэр къэухьымэгъэнхэр ары тызпылбыр.

Къытклэхьухьэрэ ныбжьыклэхэм яхэгъэгъу шлу альэгъун, ар къаухьумэн зэрэфар агурьтэгало, Хэгъэгъу зоошхом хэлэжьагъэ ветеранхэр клэлэцлыкьу лыгыплэхэм, гурыт еджаплэхэм ренэу маклох, гуцылэгъу афэхьух, кьинэу альэгъугъэр, мамырныгъэр къызэрэдахыгъэр къафалуатэ.

Тигуцылэгъу къызэрэтилуагъэмклэ, Инэм шхьафит зашыжыгъэм, Теклюныгъэм и Мафэ ыкли шлэжь мафэм афэгъэхьыгъэ автопробегхэр ильэс къэс зэхашцэх. Анахь мэхъанэ зилэ мэфэклэу Теклюныгъэм и Мафэ гъэшлэгъонэу сидигьокли Инэм шызэхашцэ. «Мыклогъын полк» зыфилорэр, митингхэр ашых, саугъэтхэм къэгъагъэхэр аклэралъхъэх, «дзэклонл кашэр» арагъэшхы. Ветеранхэм яорэдэло купэу «Зарница» зыфилорэр сидигьокли мэфэклым хэлажъэ. Джащ фэдэу заом фэгъэхьыгъэ фильмхэр къафагъэлагъох. Мыгъи ар зэрифэшъуашэу зэрэзэхашцэтым дэлажъэх, зыфагъэхъазыры.

— Гурыт еджаплэхэм, клэлэцлыкьу лыгыплэхэм, музейхэм, тхылъеджаплэхэм Хэгъэгъу зоошхом фэгъэхьыгъэ лофтхьабзэу ащызэхашцэхэрэм тиветеранхэр ахэлажъэх. Адыгеимклэ ветеранхэм я Мафэ ильэс къэс хэтэгъэунэфыкы, шлухьафтынхэр афэтэшлы. Агу къызэрэдэтщэещтым тыпыл, Инэм кълэлэ администрациер, предпринимательхэр тилэпылэ-

гъухэу ветеранхэм гъэзет зэфэшхьафхэр къафитэтхыкы. 2014-рэ ильэсым Тэхьутэмыкьое район администрацием билетхэр ыпклэ хэмылэу кытити, Шъачэ шылэгъэ Паралимпиадэм тиветеранхэм ащышхэр шылагъэх, — кылуагъ Валентина Субботинам.

Революциер зыщылагъэр ильэси 100 зэрэхьугъэм, Теклюныгъэм ия 72-рэ ильэс ыкли республикэм иветеран организациехэр зызэхашагъэхэр ильэс 30 зэрэхьурэм яхьулэу мы мафэхэм гурыт еджаплэу N 6-м лофтхьабзэ гъэшлэгъон щыкылагъ. Хэгъэгъу зоошхом хэлэжьагъэхэу мы гурыт еджаплэм лоф шызышлагъэхэм яшлэжь ар фэгъэхьыгъагъ. Инэм кълэлэ псэуплэм иадминистрацие ипашцэу Хьоткьо Хьызыр, гурыт еджаплэм ипашцэу Жъажьый Ибрахимэ, ветеранхэм я Совет ипашцэу Валентина Субботинам япсальэхэм къащахагъэщыгъ лофтхьабзэм мэхъанэшхо зэрэратырэр, заом имэшло лыгъэ зэхэзымышлагъэ

зы унагъо щылэпышъ, тинахьыжъхэу апсэ емыблэжъхэу мамырныгъэр къытфидзыхыгъэхэм яшлэжь ныбжьыклэхэм зэрагъэлъэплэн фар.

Нэужым клэлэеджаклохэм къэгъэлъэгъон гъэшлэгъон къашыгъ, оредхэр, заом фэгъэхьыгъэ усэхэр къауагъэх.

Ветеранхэм я Совет хэтхэм лофышхо ашлэ. Хэгъэгъу зоошхом хэлэжьагъэхэм, кыныр зынэ клэклыгъэхэм агу къызэралэтыщтым, яшлуагъэ зэрагъэкыщтым пылтых.

Гуцылэгъу тызыфэхьугъэ бзылфыгъэм АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэу Къэлэшъэо Рустам, Шъэо Аскэр, Тэхьутэмыкьое район администрацием ипашцэу Шхьэлэхъо Азмэт, Инэм кълэлэ псэуплэм иадминистрацие ипашцэу Хьоткьо Хьызыр, народнэ депутатхэм ярайон Совет хэтхэм аналэ къазэрратетымклэ лъэшэу зэрафэразэхэр клэхум кылуагъ.

ДЕЛЭКЪО Анет.

Агу къыдащэе, лэпылэгъу афэхьух

Общественнэ лофшлэн зыгъэцэкларэ бзылфыгъэм хэушхьафыкыгъэ кабинет къыфызэлуахыгъэу, сэкъатныгъэ зилэхэр мыщ екыуалэх. Анахьэу ахэр псэуплэ-коммунальнэ хьызмэтым илофыгъохэр ары зыгъэгумэкыхэрэр. Джащ фэдэу медицинэм иучреждениехэм яуалэхэрэр чэзыум хэмытынхэм, лэзэгъу уцхэр къаратынхэм клэдэх. Мы аужырэ лъэхъаным лэзэгъу уцхэм ятын нахь кьин зэрэхьугъэр Нина Сокольниковам кылуагъ.

Сыд фэдэ упчлэ ялэми, ыпэрапшлэу Инэм кълэлэ псэуплэм иадминистрацие ипашцэу Хьоткьо Хьызыр зэрэтефэхэрэр ыкли амалэу щылэмклэ лэпылэгъу къазэрэфэхьурэр къыхигъэщыгъ. Зипсауныгъэклэ амал зилэхэр къушхьэм, мэзым, республикэм ичыплэ зэфэшхьафхэм ащэх, лофтхьабзэхэм ахагъэлажъэх, зэнэкьокъухэр афызэхашцэх.

Мы общественнэ организацием хэтхэр щылэ-

Сэкъатныгъэ зилэхэм яобществэ Инэм кълэлэ псэуплэм зыщызэхашцэгъэр ильэс 30 шлэхэу хьущт. Ащ ипашцэу Нина Сокольниковам къызэрэтилуагъэмклэ, Инэм сэкъатныгъэ зилэ нэбгырэ 1864-рэ дэс.

ныгъэм чыплэ кьин ригъэуцагъэхэу, сэкъатныгъэ зилэхэм агу къызэралэтыщтым, яшлуагъэ зэрарагъэкыщтым пылтых. Ащклэ хэбзэ къулыкъухэр амалэу щылэмклэ лэпылэгъу къафэхьух.

ДЕЛЭКЪО Анет.

Сурэтым итыр: Нина Сокольникова.
Тезыхыгъэр лэшьынэ Аспъан.

Къуаджэр фэраз

Шъоджэ Майе Нэчэрэзыеклэ Хьот Исмахьилэ иунагъо 1960-рэ ильэсым жьоныгуаклэм и 3-м кыхьухьагъ, щапугъ. Еджэплэ ужым Мыекъопэ медицинэ училищым члэхьагъ, дэгъоу щеджагъ. Къызеухым Инэм участковэ сымэджэщым лофшлэныр медсестрау щыригъэжъагъ. Ильэситф фэдизрэ ащ лоф щылагъэу Къунчыкьохьаблэ фельдшер-мамыку лэзаплэу дэтым къыгъэзэжъыгъ. Ащ къыщегъэжъагъэу Майе мыщ лоф щешлэ, къоджэдэсхэм ягумэкл адегощы. Илофшлагъи къэралыгъом уасэ къыфишыгъ — ар УФ-м псауныгъэр къэухьумэгъэнымклэ иотличник, Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухьумэгъэнымклэ изаслуженнэ лофышлэ, лофшлэным иветеран.

Майе кызыхьыгъэ мафэу джырэблагъэ хигъэунэ-фыкыгъэм ехьулэу икъоджэгъоу, поэтэу Пэнэшъу Хьазрэт усэу фитхыгъэр мыщ къыклэлыкьлоу къыхэтэуты.

Шъуаджэмэ я Майе

Тикъуаджэ фэраз.

Бгъотыщт узыфаем,

Орэхъыи клас.

Жьыпсэуи пчэдыжъым

Укломи, хъазыр.

Щэдэжэгуаишхэм дэжыи,

Псынклэу, джащ лыпынтэу,

Майе къыбдежъэн.

Факло гугъэпынтэу,

Сымаджэм телэн.

Майе ылэ шыабэ

Ахэм ялэзэгъу.

Къыхихыгъэр Майе

Гумэкл сэнэхьат,

Щытхьу тхылгъэу илэр

Ащ фэшыхьат.

ИСКУССТВЭР — ТИБАИНЫГЪ

Лъэпкъ искусствэр дунаим щязыгъашлэу, Урысыем и Правительство ишлұхъафтын кызыфагъэшъошагъэу, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо орэдыло-къэшъокло ансамблэу «Ислъамыем» щытхъоу фалорэм тегъэгушхо. Гъатхэм идэхэгъу мафэхэм Краснодар, Мыекъуапэ, Адыгеим икъуаджэхэм къащитыгъэ концертхэм цыфыбэ яплъыгъ.

Адыгабзэр иорэд лъап

Шэжым илотакл

Илъэсыбэкэ узэклэбэжымэ, тилъэпкъэгъухэм аусыщтыгъэ орэдхэм псэ къапыгъэклэжыкысэ, «Ислъамыем» илофшэн лъэгъэклэуатэ. Нартхэм яхыплэгъэ орэдхэр ыгъэжынычхэсэ, адыгэмэ яфольклор зэрэбаир искусствэм ыбзэкэ зэхаригъэ-хыным пылъ.

Орэдыр тарихым илотакл. Лъэпкъым кыкыгъэ гъогур «Ислъамыем» кызылұхы. Ячлыгъ,

узыдаклорэр умышлэу хы Шлұцэм инэпкъхэм уякылуыр, тлысиплэ зыщыгъотыгъо кыухъэхэм уяжэныр, лъэпкъ лэмэпсымэу унагъом щызэбгъэу-лугъэмэ гу чылэкэ уяплъыныр зыфэмидэу, ау зыдэпштэнхэ умылъэклэу егъэзыгъэклэ гъогур чыжэ утехъаныр сыда зэбгъэпшэщтыр?

Адыгабзэр. Уиадыгабзэу уянэ кыплуилъхъагъэм сыда кырыкылощтыр? Хымэ къэралым уиадыгабзи, уишэн-хабзи сыдэуштыр кышыбгъэгъу-нэштха? Упчлэхэр бэ мэхъух,

арэу щыгми, тхъа-усыханым зы-дебгъэхыкы хъу-хэщтэп. «Ислъамыем» иорэдхэм, классикэм хэхъгъэ произведени-ехэм гугъэр зэрэклочлэшхор, шлэхъ зэрэтилэр къахэщы.

Лъэпкъым ылъапс

Орэдхэу «Сэрмафэм», Мыхъамэт фэгъэхыгъэм, «Нартхэм ясимфоние» ауж рапсодиеу «Хъагъэуджым изэ-

факло» уедэлъ. Уджыхъу Руслъан, Къумыкыу Шамсудин, Шымырзэ Казбек орэдхэр кыхадзэх, жьыур ягъус. Пщынаоу, Адыгеим инароднэ артисткэу, Къэбэртэе-Бэпкъарым изаслуженнэ артисткэу Лъэцэр Светланэ илэпэлэсэныгъэ тельытагъэу композиторэу Нэхэе Аслъан рапсодиер ыусыгъ.

М. Хъагъэуджым пщынэмклэ

кырыгъалоштыгъэ мэкъамэр ыгъэфеди, А. Нэхайм Европэм икультурэ илъэаплэхэм

хэе Аслъан. — Тилъэпкъ итарихъ, ищылэкэ зыфэдагъэр цыфхэм икларыклэу зэхатэгъэ-

анэсырэ произведениер адыгэ музыкальнэ искусствэм итарихъ хигъэхъагъ.

Рапсодием едэлъ ашлэгъоу нэбгырабэ концертным кызырэклуагъэм тышыгуаз. Урысхэр, урымхэр, къэндзалхэр, фэшъафхэри, адыгэхэм къащамыгъаклэу, лэгур теохъу тлъэгъугъэх. Музыкэм лъэпкъхэр зэрэзэфыщэхэрэр, щылэныгъэм зэрэфыгъасэхэрэр «Ислъамыем» шлуклэ фэтэлъэгъу.

Адыгэ Республикэм изаслуженнэ артисткэу Тыгъужь Асыет хым иорышхо фэдэу ансамблэм кыхахыи, псынклэу цлэрыло хъугъэ. Макъэр лэтыгъэу, орэдыр къабзэу кызырриорэм сыда джыри кыхэдгъэхоттыр? Орэдым ишлугъэклэ адыгабзэм имэхъанэ Тыгъужь Асыет кырылотыкысэ, гур «зэредзэ». «Орэдыр лъэпкъым ылъапс. Орэдыр сиадыгабз», — кълэо А. Тыгъужьым...

Тэрэз. Орэдыр лъэпкъым ылъапс, бзэ уимылэу лъэпкъ ухъуштыр. Арэуштыр щылэныгъэр щыт шъхъае, тыбзэ, къалэхэм, къуаджэхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм янеушрэ мафэ кырыкылоштыр непэ кыталон алъэ-кыштыр?

Къэтыгъоижьы-рэр маклэп

— Пэсэрэ лъэхъаным аусыгъэ орэдхэр къэтыгъоижьыкы, — кышылуагъ концертным Нэ-

хыжыкы. «Ислъамыем» тапэкли зиушомбгъуным фэшл адыгабзэкэ тиорэдхэр къэзылон, артист дэгъу хъунэу фаехэр тищыклагъэх.

Сирием кыкыжыкыгъэ бзылфыгъэ ныбжыкыкыу Дер Абир «Адыгэ пщын» зыфилорэр кызыхидзэклэ, удежъуу пшлэгъоу уедэлъ.

— Адыгэ пщынэм ымакъэ

Мэщбэшлэ Саидэ, нэмыкхэм такыштыхъу тшлэгъу. Ныбжыкыкыу Гъонэжыкыу Азэ, Нэхэе Зэйнаб, Дзэсэжэ Сулиет, Зеклогъу Руслъан, Лъэпцлэрышэ Шамилэ, Тхъаркъохъо Азэмат хэхъоныгъэхэр ашлых.

Мэщбэшлэ Исхъакъ игушы-лэхэм атыхыгъэ орэдхэу А. Нэхайм ыусыгъэхэр Тыгъужь Асыет, Къумыкыу Шамсудин, Шымырзэ Казбек, нэмыкхэм кълэх. Жъыум фэгъэзагъэхэм орэдым кыуачлэ кыраты. Апэрэ адыгэ оперэу А. Нэхайм ыусыгъэм щыщ пычыгъохэм концертър къагъэбаигъ.

Къэшъуаклохэр пчэгум кызыхъэхэклэ, дахэу зэрэфэпагъэхэм диштэу лъэпкъ къашъохэр дэгъоу къашлых. Сихъу Руслъан, Ахътэо Светланэ, Лъэустэнджэл Рузанэ, Нэшэ Саидэ, Сихъу Иринэ, фэшъафхэм ялэпэлэсэныгъэклэ тагъэгушлэ. Оркестрэм тыфэраз.

Узыщанлугъэ къуаджэм концерт кышыптыныр лэшлэхэп. Нэхэе Аслъан ичылэ гупсэу Джэдзэхъаблэ щыклогъэ пчы-хъэзэхъэхэм еплъыгъэх Тэуехъаблэ, Нэшъукъуае, Къунчы-къохъаблэ, Пэнэжыкыуае, нэмыкхэм къарыкыгъэхэр, Теуцожь районым ипашэхэм ащыщхэр зэхэхэм хэлэжъа-

мэлъу, зэрэдунаеу зэхарегъэхы, — кълэо орэдылом.

Пщынаоу Мышъэ Андзаур пщынэр егъэзэрабзэ. Пэсэрэ орэдэу «Шырыттымыр» Хъокло Сусанэ фэдэу дэгъоу кызылон зылъэкыштыр артисткэ къэбгъотыным фэшл бэрэ улыхъон фае. Агъыржээнэкъо Саньет, Гуашлэ Светланэ,

гъэх. «Ислъамыем» лъэпкъ искусствэр дунаим лъагъу зэрэщылэтырэм осэ ин фашыгъ.

Жьоныгъоклэ мазэм «Ислъамыем» иконцертхэр Успенскэ районым, Адыгеим икъуаджэхэм ащыкылоштыр. Теклоныгъэм ия 72-рэ илъэс фэгъэхыгъэ мэфэкл зэхэхъэхэм ахэлэжъэщт.

ЕМТИЛЪ Нурбий.

яхэгъэгъу кызыбгынагъэхэм, лъэпкъ лъэпсэич заом кыхэкыжыгъэхэм агу ихыкылэрэр зы орэдым хэолъагъо. «Сэрмафэм» уедэлъуэ мылфэжыкыныр тилъэпкъэгъухэм къафэ-зыхыгъэ зэо-банэм уегупшысэ.

Хымэ хэгъэгъу ифэгъэ нэ-нэжъ-тэтэжъхэм, сабылхэм сыда кырыкылоштыр? Узэсэгъэ члыгу гъэбэжъур кызызэунэклэныр,

ШЕЖЬЫМРЭ ШЫИЭНЫГЪЭМРЭ НЫБДЖЭГУНЫГЪЭР ЗЭДАГЪЭЛЪАПІЭ

Хэгъэгу ззошхом пый-хэр шызэхакъутэхи, Те-клоньгъэр кызырэршы-дахыгъэм фэгъэхьыгъэ зэхэхъэхэм запасым шыІэ генерал-майорэу Александр Дорофеевыр ахэлажъэ. Ащ ятэу Анатолий Советскэ Союзым и Лыхъужь.

— Шежъ ятэу ныбжыкълэхэр плугъэнхэм фэшІ хэгъэгум Іофтхьабзэу кыщежъагъэхэм ащыщ «Бессмертный полк» зыфилорэр, — кытитиуагъ Александр Дорофеевым. — Ти УІэшыгъэ Клуахлэхэм яветеранхэм саригъусэу жьоныгуаклэм и 9-м зэлуклэгъухэм сахэлэжъэныр шэнышІу сфэхъугъ. Сятэ исурэт сыгъэу 2016-рэ илээсым Мыекьуапэ иурамхэм сакъырыкълуагъ. Дзэ кьулыкьум ныбжыкълэхэр фэгъэсэгъэнхэмкІэ псэ зыпыт зэхэхъэхэр тищыкІагъэх.

— Лыхъужьхэр егъашІи шысэу тилэщтых, — кьалутэ дзэм кьулыкьур илээсыбэрэ шызы-хыгъэхэу Кьоджэ Аспанрэ Леонид Рудякрэ. — Мэфэкыр ха-

Сурэтым итхэр: Александр Дорофеевым ятэ исурэт ылыгъэу иныбджэгъухэм ахэт.

гъэунэфыкІызэ, лъэпкъ зэфэ-шъхьафхэр зэхэхъэхэм ащызэл-клэх, ягукъэкІыжъхэр кызыфа-луатэх. КІэлэцІыкълухэр, еджакло-

хэр бэ хъухэу мэфэкІым хэлэжъэщтхэу тэгугъэ.

Адыгэ Республикэм икьэралы-гъо гъэпсыкІэ игъэпытэн илахы-

шІу хэзышыхъэгъэ Александр Дорофеевым, иныбджэгъухэм тафэгущІо, бэгъашІэ хъунхэу та-фэлъало. Шьопсэу, ветеранхэр!

БАСКЕТБОЛ. УРЫСЫЕМ ИЗЭНЭКЪОКЪУ

МэфэкІ шІухъафтын

Мыекьуапэ баскетболымкІэ икомандэу «Динамо-МГТУ-р» Урысыем изэнэкъокъоу суперлигэм ия 3-рэ куп шыкІогъэ илээс ешІэгъум хэлажъи, джэрз ме-дальхэр кьыдыхыгъэх.

— Кьалэхэу Барнаул, Екате-ринбург, Тула, Уфа якомандэ-хэр суперлигэм ия 2-рэ куп щешІэнхэм фэхъазырых, — кы-титиуагъ «Динамо-МГТУ-м» итре-нер шъхьаІэу, Адыгэ Респуб-ликэм изаслуженнэ тренерэу Андрей Синельниковым. — Ме-дальхэм тафэбэнэныр Іоф кы-зэрыкІоу шытыгъэп. 2015 — 2016-рэ илээс ешІэгъум дышъэ ме-

дальхэр «Динамо-МГТУ-м» кы-дыхыгъагъэх. Мыгъэ тикомандэ хэкІыжыгъэр макІэп.

— Джэрз медальхэр кызы-рэдэшъухыгъэхэр гъэхъагъэкІэ шьолъыта?

— Ары. Купым командэ лъэш-хэр хэтыгъэх. Суперлигэм ия 2-рэ куп хэхъанхэм яшъыпкъэу фэбанэх.

— «Динамо-МГТУ-м» иешІа-

кІохэм хэта кьахэбгъэщы-рэр?

— Николай Ереминыр, Илья Хмарэ, Артем Гапошиныр, Алек-сандр Милутиныр апэрэ илээ-сэп тикомандэ зыхэтхэр. Павел Россовыр, Александр Чураевыр тштагъэх. Фещенкэр зыхэкІы-жъым, Илья Коротковыр, Бен-джамин Дуду кьедгъэблэгъа-гъэх. НэбгыритІури псынклэу ти-ешІахлэхэм агурылуагъэх.

— Ящэнэрэ чІыпІэр кы-зэрэдэшъухыгъэр дэгъу, ау ты-жъын е дышъэ медальхэм шъуафэбэнагъэу кьытэлІуа-гъэп.

— ЗыцІэ кьеслогъэ командэхэр тэц нахь лъэшыгъэх. Апэ тишъын

плэкІыщтыгъэу слъытэрэп. Уфа икомандэ кызырэршІотхыгъэр бэмэ агъэшІэгъуагъ. Мыекьуапэ тыщызэдешІэзэ зэлуклэгъу уахътэр зытэулым пчъагъэр зэфэдызыгъ, хьакІэхэр бэрэ тапэ итыгъэх. Такыкы 5 кызыыхагъахьом, Га-пошиным, Ереминым хьагъэм Іагуаор радзагъ, ешІэгъум кьэ-гъэзапІэ фашыгъ.

— Я 3-рэ чІыпІэм икы-дэхын фэгъэхьыгъэ зэлуклэгъу «Эльбрусым» дышъулагъ.

— Щэрджэскъалэ икомандэ ешІэкІо дэгъухэр кьырагъэблэ-гъагъэх. Тулэ кышІуахыи, ме-дальхэм афэбэнагъэх. Я 4-рэ ешІэгъоу «Эльбрусым» дытилагъэр кызытэхъым, очкоуи 2 нылэп ыпэ тызэришъыгъэр.

— Андрей, тизэдэгущыІэгъу зыщытыухыщтым сыда джыри кьытапІо пшІоигъор?

— Баскетболыр зышІогъэшІэ-гъонхэу кьытІыплъэхэрэм, рес-публикэм ипащэхэм, спортымкІэ тилэшъхэтетхэм, Мыекьопэ кьэ-ралыгъо технологическэ универ-ситетым ипащэхэм, нэмыкІхэм лъэшэу тафэраз. Спорт Унэшхоу «Ошъутенэм» тизэлуклэгъухэр щэ-кІох. Ащ ипащэу Джарымэкъо Юсыф ІэпыІэгъу кьытфэхъузэ, егъэджен Іофыгъохэр, ешІэгъухэр дэгъоу зэхэтцагъэх. ТекІоньгъэм ия 72-рэ илээс ехъупІэу тызэдэ-гущыІэшъ, мэфэкІым пае вете-ранхэм, дзэм икьулыкьушІэхэм, зэкІэ республикэм щыпсэурэ лъэпкъхэм сафэгущІо. Мамыр ошъогур ашъхъэщытэу насыпышІо, бэгъашІэ хъунхэу сафэлъало.

— «Динамо-МГТУ-м» имедаль-хэм ахигъэхъонэу, нахьыбэрэ тигъэгущІонэу фэтэлэ.

— Тхъауегъэпсэу.

Нэклубгъор
зыгъэхъазырыгъэр
ЕМТІЛЪ Нурбий.

Зэхэзыщагъэр
ыкІи кьыдэзы-
гъэкІырэр:

Адыгэ Респуб-
ликэм лъэпкъ
ІофхэмкІэ, ІэкІыб
кьэралхэм ашы-
псэурэ тилэп-
къэгъухэм адыр-
Іэ зэпхыныгъэхэмкІэ
ыкІи кьэбар
жъугъэм иамал-
хэмкІэ и Комитет
Адресыр: ур. Кре-
стьянскэр, 236

Редакциер
зыхъыгъэр:

385000,
кь. Мыекьуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:

приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхьаІэм
игуадзэ:
52-49-44,
пшъэдэкІыжъ
зыхьырэ
секретары:
52-16-77.

E-mail:

adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-
гъэр:

Урысые Федерацием
хэутын ІофхэмкІэ,
телерадиокъэтын-
хэмкІэ ыкІи зэлъы-
ІэсыкІэ амалхэмкІэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чІыпІэ гъэлары-
шІапІ, зэраушыха-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ООО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекьуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкІэмкІи
пчъагъэр
4023

Индексхэр
52161
52162

Зак. 723

Хэутыным
узшыкІэтхэнэу щыт
уахътэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкІэтхэгъэхэ
уахътэр
Сыхъатыр 18.00

Редактор
шъхьаІэр
Дэргэ Т. И.

Редактор
шъхьаІэм
игуадзэр

МэщІэкъо С. А.

ПшъэдэкІыжъ
зыхьырэ
секретары
ЖакІэмыкьо
А. З.

Сурэтым итыр: бас-кетбол командэу «Динамо-МГТУ-р».

